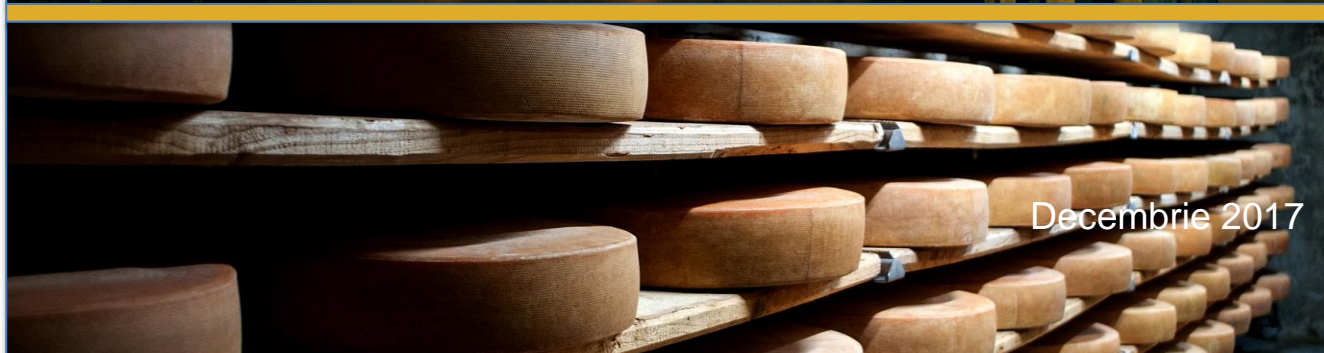

SINTEZĂ

PROTECȚIA ȘI CONTROLUL INDICAȚIILOR
GEOGRAFICE PENTRU PRODUSELE
AGRICOLE ÎN STATELE MEMBRE ALE UE

Decembrie 2017

MULȚUMIRI

Acest studiu a fost realizat prin contribuția personalului EUIPO, care a participat în mod activ la prima fază a procesului de colectare a datelor de la autoritățile naționale ale statelor membre ale UE, colaborând cu acestea pe durata studiului: Massimo Antonelli (expert național detașat la Observatorul European al Încălcărilor Drepturilor de Proprietate Intelectuală, manager de proiect), Justyna Antolak-Szymanska, Ninoslav Babić, Raffaella Bassi, Juan Bautista Alpañes, Stephane Beslier, Solveiga Bieza, Irena Dotcheva, Francisco Garcia Valero, Justyna Gbyl, Sandra Ibañez, Elena Ionascu, Holger Kunz, Lina Lapinskaite, Stanislava Mikulova, Luis Mora Bajo, Mira Rajh, Ines Ribeiro Da Cunha, Gerrit Schutte, Alik Spandagou, Krisztina Tilinger, Adriana Van Rooden și Martin Vuijst. Mulțumiri speciale pentru sprijinul și asistența furnizate pe parcursul studiului de către experții în proprietate intelectuală ai EUIPO și ai Observatorului: Óscar Mondejar, șef al serviciului juridic din cadrul EUIPO-ICLAD, Nathan Wajzman, economist șef în cadrul Observatorului, Vincent O'Reilly, coordonator de echipă pe chestiuni juridice și internaționale în cadrul Observatorului.

Elaborarea prezentului studiu a fost comandată de Oficiul Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală societății KPMG Advisory, Roma.

Pe parcursul elaborării studiului, o contribuție importantă a fost adusă de Michele Elio De Tullio, Astrid Wiedersich Avena și Arianna Di Sanno (De Tullio & Partners). De asemenea, au adus contribuții utile Benedetto Francesco Ballatore, Vincenzo Carrozzino, Bartolomeo Filadelfia și Domenico Vona (Ministerul Agriculturii, Politici alimentare și forestiere, din Italia); UNICRI; Iakovina Bakoulopoulou (Ministerul elen al Dezvoltării Rurale și al Alimentației); David Alexandre (asociat principal la Arendt & Medernach); Eleni Kokkini (avocat la Helen Papaconstantinou & Partners); Paulo Monteverde (partener la Baptista, Monteverde & Associados); Ana Soeiro (director executiv al QUALIFICA/oriGIn Portugalia); Alberto Ribeiro de Almeida (PhD, profesor la Universitatea Lusíada, Porto, șef al departamentului juridic al IVDP); Elena Bertolotto (asociat la ALTIUS); Olivier Vrins (partener la ALTIUS); Roxana Sârghi (Senior Trade Mark Paralegal la Petošević); Karel Šindelka (partener la Šindelka & Lachmannová); Peter Bolger (partener, șef al departamentului IP, Technology and Privacy la LK Shields Solicitors); Aideen Burke (avocat asociat la LK Shields Solicitors); și Andrea Ringle (partener la Brl Boege Rohde Luebbehusen).

Nu în ultimul rând, autorii doresc să mulțumească funcționarilor Comisiei Europene, Direcția Generală Agricultură și Dezvoltare Rurală — Unitatea B3 Indicații geografice, care au sprijinit studiul și au contribuit la monitorizarea continuă.

DECLINAREA RESPONSABILITĂȚII

Acest raport se bazează pe date furnizate de autoritățile naționale din statele membre ale UE care au competențe în ceea ce privește politicile de calitate a produselor agroalimentare și pe informații complementare provenite din surse deschise. Informațiile furnizate nu sunt nicidecum destinate a fi un audit al sistemelor naționale de control, și nici o evaluare a eficacității performanței.

PROTECȚIA ȘI CONTROLUL INDICAȚIILOR GEOGRAFICE PENTRU PRODUSELE AGRICOLE ÎN STATELE MEMBRE ALE UE

Decembrie 2017

SINTEZĂ

Acest raport este rezultatul unui studiu privind protecția și controlul indicațiilor geografice agricole, pentru care Comisia Europeană, Direcția Generală Agricultură și Dezvoltare Rurală (DG AGRI), a solicitat colaborarea Observatorului European al Încălcărilor Drepturilor de Proprietate Intelectuală din cadrul EUIPO. Obiectivul principal al studiului este de a asigura o mai bună cunoaștere a situației sistemelor de control și protecție a indicațiilor geografice (IG) din cele 28 de state membre ale UE, prin cartografierea tuturor autorităților competente și a procedurilor în vigoare, inclusiv a măsurilor de executare în raport cu încălcările.

Raportul oferă o imagine generală și o descriere a fiecărui sistem național de control al produselor alimentare și al produselor agricole, al vinurilor, al băuturilor spirtoase și al băuturilor aromatizate pe bază de vin. În plus, este inclus un ghid care cuprinde un inventar cuprinzător al tuturor autorităților competente (AC) naționale și al organismelor de control (OC), împreună cu datele de contact relevante, precum și informații utile pentru utilizatorii IG pentru a-i ajuta să obțină o mai bună protecție împotriva încălcărilor.

Studiul a fost realizat pe baza cercetărilor documentare și de teren efectuate pentru a colecta un volum important de informații. Această activitate de cercetare a început odată cu pregătirea și transmiterea către cele 28 de state membre ale UE a unei „scheme de colectare a datelor” comune, care urmărea să adune informații structurate privind funcționarea sistemelor de control și protecție a indicațiilor geografice în cadrul Uniunii Europene.

În urma acestei activități de cercetare extinse, toate datele obținute au fost apoi colectate, evaluate și organizate în prezentul raport. Prin urmare, nu doar acoperirea globală realizată, ci și structura și nivelul de detaliere al informațiilor raportate, se bazează puternic pe amploarea contribuției fiecărui stat membru. În detaliu, dintre 28 de state membre, 23 au furnizat informații pentru acest sondaj. Prin urmare, celelalte cinci state membre rămase nu sunt incluse în raport.

În pofida unei structuri armonizate de raportare bazate pe o schemă unică de cercetare aplicată tuturor statelor membre, informațiile furnizate sunt diverse în ceea ce privește nivelul de detaliere și amploare, dar și inegale uneori în ceea ce privește acoperirea diferitelor domenii de interes. Aceasta reflectă eterogenitatea ridicată a abordării adoptate de statele membre în ceea ce privește implementarea unor sisteme de control – deși se află totuși sub umbrela cadrului juridic comun al UE. Bineînțeles, valoarea economică diversă a indicațiilor geografice agroalimentare în fiecare economie națională (atât în ceea ce privește producția internă, cât și consumul general de produse de înaltă calitate) joacă și ea un rol în acest sens. Unele exemple clare sunt:

- procedurile de control nu sunt întotdeauna special concepute pentru verificarea indicațiilor geografice (acestea sunt combinate mai frecvent în cadrul sistemului general de controale naționale privind siguranța alimentelor și a hranei pentru animale), resursele nefiind atribuite întotdeauna acestora;
- mecanismele de aplicare pentru IG-uri includ numai măsuri naționale care trebuie aplicate din oficiu în anumite cazuri;
- sistemele de sancțiuni administrative împotriva utilizatorilor ilegali sunt detaliate în mod divers în ceea ce privește tipurile de încălcări și stipularea de măsuri de precauție și căi de atac;

- diferitele tipuri de infracțiuni se referă în mod specific doar la încălcarea normelor privind indicațiile de origine a produselor alimentare, în unele cazuri.

Cu toate că scopul acestei lucrări nu este acela de a evalua eficiența și eficacitatea diferitelor sisteme naționale existente, totuși, imaginea rezultată din sondaj și abordările naționale diferite permit unele considerații generale.

DELEGAREA CONTROALELOR

Toate statele membre dispun de un sistem menit să asigure controlul oficial al indicațiilor geografice.

După cum reiese din informațiile colectate, controalele oficiale efectuate înainte ca produsele cu IG să fie introduse pe piață sunt adesea delegate unor organisme de control (OC) publice sau private — o opțiune prevăzută de reglementările UE. Concret, statele membre în care autoritățile centrale deleagă controalele — sau cel puțin părți ale acestora către OC-uri — sunt: Austria, Belgia, Bulgaria, Croația, Danemarca, Franța, Germania, Italia, Luxemburg, Polonia, Portugalia, România, Slovacia, Slovenia, Spania și Regatul Unit.

ACREDITAREA ORGANISMELOR DE CONTROL

Cu câteva excepții, normele de acreditare a organismelor de control delegate, stabilite la nivelul UE, sunt, în general, respectate. În conformitate cu reglementările UE, organismele naționale de acreditare aplică standardul ISO/IEC 17065:2012 („Evaluarea conformității — Cerințe generale pentru organismele care certifică produse, procese și servicii”). Trebuie reținut că, începând cu 2012, acest standard a înlocuit standardul EN 45011, impus inițial de Regulamentul (UE) nr. 1151/2012 pentru produsele agricole și alimentare¹, și de Regulamentul (UE) nr. 110/2008 privind băuturile spirtoase². Noul standard ISO/IEC 17065:2012 este, într-adevăr, impus de Regulamentul (UE) nr. 251/2014 pentru acreditarea organismelor de control pentru produsele vitivinicole aromatizate³.

ORGANIZAREA ADMINISTRATIVĂ GENERALĂ

În ceea ce privește organizarea administrativă generală, se poate identifica o administrație centrală din statul membru, de obicei la nivel ministerial, responsabilă de coordonarea și supravegherea globală a sistemului de control. În unele state membre, administrații diferite au un rol per sector de produse; un exemplu este Bulgaria, unde politicile în materie de calitate sunt repartizate între Ministerul Agriculturii (alimente și vinuri) și Ministerul Economiei (vinuri și băuturi spirtoase). În alte state membre, diferite ministere supraveghează controalele privind producția, respectiv, supravegherea pieței (Franța și Spania sunt două exemple).

Structura administrativă națională influențează în mod semnificativ repartizarea competențelor.

¹ Regulamentul (UE) nr. 1151/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 noiembrie 2012 privind sistemele din domeniul calității produselor agricole și alimentare, JO L 343, 14.12.2012, p. 1.

² Regulamentul (CE) nr. 110/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 ianuarie 2008 privind definirea, descrierea, prezentarea, etichetarea și protecția indicațiilor geografice ale băuturilor spirtoase și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 1576/89 al Consiliului, JO L 39, 13.2.2008, p. 16.

³ Regulamentul (UE) nr. 251/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 februarie 2014 privind definirea, descrierea, prezentarea, etichetarea și protecția indicațiilor geografice ale produselor vitivinicole aromatizate și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 1601/91 al Consiliului, JO L 84, 20.3.2014, p. 14.

În ceea ce privește țările federale/regionale, rolurile și responsabilitățile pentru politicile din domeniul calității și controlul oficial al indicațiilor geografice sunt împărțite în mod diferit între nivelul național și cel local, în Austria, Germania, Belgia și Spania.

În Austria, autoritățile centrale sunt responsabile de elaborarea legislației care stabilește responsabilitățile autorităților competente (AC) și de coordonarea generală a sistemului, în vreme ce la nivel regional guvernatorii de stat implementează politica alimentară federală urmând instrucțiunile emise de AC.

Sistemul este foarte descentralizat și în Germania, în condițiile în care aplicarea controalelor impuse de dispozițiile UE sunt de competența *Länder* (state federale).

În mod similar, puterile din Spania au fost transferate către cele 17 comunități autonome regionale și către cele două orașe autonome, Ceuta și Melilla. În consecință, există 20 de autorități „centrale” în Spania, câte una pentru fiecare dintre cele 19 guverne autonome și una la nivel național pentru IG-urile „supra-autonome”, adică IG-urile care implică teritorii ale mai multor comunități/orașe autonome.

Situația este asemănătoare în Belgia, unde controalele asupra producției sunt descentralizate între cele trei „regiuni”, statul coordonând supravegherea pieței prin intermediul Ministerului Economiei.

AUTORITĂȚILE VAMALE

Autoritățile publice competente desemnate pentru controalele oficiale și OC-urile delegate răspund aproape exclusiv de controalele oficiale asupra indicațiilor geografice. Trebuie remarcat că, în ceea ce privește rolul vămilor, cu excepția Italiei, Regatului Unit și Irlandei, nu li se atribuie nicio sarcină specifică dincolo de competențele și obligațiile legale ale acestora în temeiul Regulamentului (UE) nr. 608/2013 privind asigurarea respectării DPI la frontiere⁴. În ceea ce privește Regatul Unit, autoritățile vamale reprezintă una dintre AC-urile desemnate pentru băuturi spirtoase, vinuri și vinuri aromatizate, atât pentru controlul producției, cât și al pieței, în vreme ce în Italia și Irlanda acestea figurează printre AC-urile responsabile de controlul băuturilor spirtoase cu IG. Experiența italiană este demnă de remarcat, întrucât procedurile vamale asigură conformitatea în materie fiscală și PI în sectoarele produselor spirtoase într-un ciclu de verificare unic, și anume prin utilizarea optimizată a propriilor laboratoare, care sunt foarte specializate în substanțe alcoolice.

RESURSE

Pe parcursul cercetării, căutarea unor informații specifice privind procedurile de control efective urmate de AC-uri și OC-uri a reprezentat o adevărată provocare în mai multe state membre. În ceea ce privește datele agregate privind procedurile de control în lanțul alimentar, în unele state membre nu au fost disponibile informații specifice privind laboratoarele și resursele implicate în controalele privind produsele cu IG.

Ancheta indică în mod clar că, pentru a-și îndeplini în același timp obligațiile de control pentru IG, numeroase state membre utilizează procedurile, resursele și instrumentele create pentru punerea în aplicare a controalelor oficiale privind siguranța produselor alimentare și a hranei pentru animale, stabilite de Regulamentul (CE) nr. 882/2004⁵. Acest model organizațional poate fi considerat acceptabil, cu

⁴ Regulamentul (UE) nr. 608/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 iunie 2013 privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală de către autoritățile vamale și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1383/2003 al Consiliului, JO L 181, 29.6.2013, p. 15.

⁵ Regulamentul (CE) nr. 882/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind controalele oficiale efectuate pentru a asigura verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate animală și de bunăstare a animalelor, JO L 165, 30.4.2004, p. 1. Trebuie remarcat faptul că, în cursul prezentului studiu, acest regulament a fost înlocuit cu Regulamentul (UE) 2017/625 al Parlamentului European și al Consiliului din

condiția să se dovedească a fi un succes în unele state membre din punct de vedere al utilizării resurselor disponibile. În schimb, după cum s-a afirmat anterior, această abordare nu a permis colectarea datelor legate de IG pe unele dintre subiectele studiului, cum ar fi resursele alocate și pregătirea personalului, precum și criteriile de analiză a riscurilor și metodologia de planificare aplicată.

În plus, obligația prevăzută de regulamentele UE privind IG de a informa în mod specific Comisia Europeană cu privire la planurile de controale oficiale privind IG și la rezultatele aferente în secțiuni separate ale planului de control național multianual (MANCP) și ale rapoartelor anuale relevante privind siguranța produselor alimentare și a hranei pentru animale, în temeiul Regulamentului (CE) nr. 882/2004, nu este întotdeauna respectată pe deplin.

MĂSURI DE EXECUTARE LA NIVEL NAȚIONAL

Sanctiuni administrative

În ceea ce privește măsurile de executare de la nivel național, trebuie remarcat că statele membre respectă obligația generală de a prevedea un sistem de sancțiuni administrative pentru utilizatorii de IG care nu respectă specificațiile tehnice ale produselor (inclusiv măsurile de precauție) sub forma unor amenzi și a unor interdicții de prelucrare sau comercializare. Împărțirea pe categorii și clasificarea amenziilor administrative sunt prevăzute în mod divers de sistemele naționale, de la foarte detaliate (Italia, Polonia, legislația locală spaniolă, printre altele) la cele mai generice.

Protecție din oficiu

Deși nu corespunde niciunei definiții juridice, noțiunea de protecție din oficiu se referă la obligația generală stabilită de reglementările UE privind indicațiile geografice ca statele membre să ia măsuri administrative și judiciare adecvate pentru a preveni sau a stopa utilizarea ilegală a denumirilor protejate care sunt produse sau comercializate pe piețele lor naționale. Aceste măsuri vizează asigurarea unei mai bune protecții a denumirilor înregistrate la nivelul Uniunii Europene (în plus față de controalele oficiale planificate pentru denumirile înregistrate de utilizatorii naționali) prin acțiuni întreprinse fără să fi fost făcută o revendicare sau cerere prealabilă și, în special, asigurarea protecției pe piața unui stat membru pentru utilizatorii din alt stat membru.

În ceea ce privește protecția din oficiu a indicațiilor geografice, date importante au fost disponibile doar din câteva jurisdicții din cadrul Uniunii Europene (adică Italia, Franța, Germania, Spania, Letonia, Croația, Polonia, România și Ungaria).

Modul în care statele membre pun în aplicare măsurile din oficiu rămâne la latitudinea acestora. În schimb, lipsa unor măsuri concrete poate împiedica asigurarea eficientă a respectării drepturilor IG.

Pe lângă implementarea sistemelor de sancțiuni administrative și penale, majoritatea statelor membre s-au arătat reticente în a oferi detalii cu privire la inițiative sau dispoziții suplimentare pentru aplicarea protecției indicațiilor geografice. Cu toate acestea, unele exemple bune provin din țări cu cele mai multe indicații geografice, cum ar fi Italia, unde a fost desemnat prin lege un organism pentru protecția din oficiu, iar anumite acțiuni, care se bucură de succes, sunt luate permanent, cum ar fi controlul asupra comerțului electronic și anumite acorduri de cooperare cu furnizorii majori de platforme de comerț electronic.

15 martie 2017 privind controalele oficiale și alte activități oficiale efectuate pentru a asigura aplicarea legislației privind alimentele și hrana pentru animale, a normelor privind sănătatea și bunăstarea animalelor, sănătatea plantelor și produsele de protecție a plantelor, JO L 95, 7.4.2017, p. 1.

Drept penal

Sistemul de protecție juridică penală este de asemenea fragmentat, deși într-o mai mică măsură. Cea mai mare parte a legislației statelor membre ale UE prevede sancțiuni penale specifice în cazurile de încălcare a indicațiilor geografice, în vreme ce în Belgia, Grecia, Ungaria, Letonia, Lituania și Țările de Jos se aplică sancțiunile penale generale care sunt avute în vedere în cazurile de încălcare a drepturilor de proprietate intelectuală.

Căi de atac de drept civil

În plus, referitor la punerea în aplicare a sancțiunilor civile, numeroase state membre dispun de mai multe instrumente juridice, cum ar fi dreptul mărcilor, legislația privind concurența neloială și protecția consumatorilor, care oferă utilizatorilor și consumatorilor căi de atac eficiente.

COOPERAREA

În cadrul sistemelor de aplicare a legii, s-au solicitat, de asemenea, informații privind măsurile de cooperare între statele membre pentru a se asigura o urmărire efectivă la nivelul UE a cazurilor de încălcare. Interesant este faptul că aproape toate statele membre analizate au menționat rețeaua UE pentru combaterea fraudei în domeniul alimentar din cadrul Comisiei Europene și sistemul de alertă rapidă pentru alimente și hrana animalelor (RASFF) ca platforme pentru schimbul de informații și alerte în cazuri care privesc IG. În acest context, sistemul de asistență și cooperare administrativă (ACA) — un instrument IT de gestionare a asistenței administrative — a fost invocat ca instrument de cooperare în cazurile legate de indicațiile geografice (Spania, Lituania, Italia, Franța, Republica Cehă, Bulgaria și Austria).

După cum s-a menționat anterior, la raportul privind sistemele naționale este anexat un „Ghid pentru autoritățile publice și operatorii economici”, care conține detalii de contact și informații practice privind căile de atac. În plus, această lucrare va fi urmată de o anexă care conține o compilație a bunelor practici identificate pe parcursul studiului, ca sursă suplimentară de informații și de inspirație pentru autoritățile publice și entitățile de control din statele membre, pentru a le ajuta să își ajusteze procedurile respective și, eventual, să își îmbunătățească performanța. Elaborarea acestei anexe este în derulare la momentul lansării prezentului raport, în colaborare cu DG Agricultură și Dezvoltare Rurală din cadrul Comisiei Europene și cu experți naționali din sectorul public și cel privat. Aceasta se estimează a fi publicată până la finele anului în curs.

CUPRINS

I	LISTA ABREVIERILOR
II	SINTEZĂ
III	CONTEXT GENERAL
IV	METODOLOGIE
V	PREZENTARE GENERALĂ
VI	SISTEMELE DE CONTROL NAȚIONALE ALE UE PENTRU INDICAȚII GEOGRAFICE
	BELGIA
	BULGARIA
	REPUBLICA CEHĂ
	DANEMARCA
	GERMANIA
	IRLANDA
	GRECIA
	SPANIA
	FRANȚA
	CROAȚIA
	ITALIA
	LETONIA
	LITUANIA
	LUXEMBURG
	UNGARIA
	ȚĂRILE DE JOS
	AUSTRIA
	POLONIA
	PORTUGALIA
	ROMÂNIA
	SLOVENIA
	SLOVACIA
	REGATUL UNIT
VII	REFERINȚE BIBLIOGRAFICE
ANEXĂ	GHID PENTRU AUTORITĂȚILE PUBLICE ȘI OPERATORII ECONOMICI
ANEXĂ	BUNELE PRACTICI ÎN UE

Avenida de Europa 4,
E-03008 – Alicante
Spania

www.euipo.europa.eu

PROTECȚIA ȘI CONTROLUL
INDICAȚIILOR GEOGRAFICE
PENTRU PRODUSELE AGRICOLE
ÎN STATELE MEMBRE ALE UE

Decembrie 2017